

Відгук
опонента
голови спеціалізованої
ради
на захист
дисертації
на тему
"Візантійсько-києворуські
золотарські традиції у сучасному
ювелірному мистецтві України"
14.09.2023
Дар 26.133.036
наст. професор
руководителю Ф.Н.

Голові спеціалізованої
вченої ради
ДФ 26.133.036
у Київському університеті
імені Бориса Грінченка
доктору педагогічних наук,
професору, завідувачці кафедри
декоративного мистецтва і реставрації
Факультету образотворчого
мистецтва і дизайну
Руденченко Аллі Андріївни

ВІДГУК

офіційного опонента **Луця Сергія Васильовича**, кандидата мистецтвознавства, старшого викладача Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка про дисертацію **Барбалат Олександри Володимирівни «Візантійсько-києворуські золотарські традиції у сучасному ювелірному мистецтві України»**, подану до захисту на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 02 Культура і мистецтво зі спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація.

1. Актуальність теми дисертації. З давніх-давен ювелірне мистецтво, як особлива царина художнього металу завжди було одним із вагомих ідентифікаторів історії, релігії та культури того чи іншого народу в контексті світового історико-культурного розвитку людства. Ювелірні вироби давніх часів, відтворюючи певні матеріали, техніки, технології, мотиви, художні образи тощо повною мірою дають уявлення про розвиток та трансформацію культурно-мистецьких процесів тих чи інших культурних цивілізацій та певних історичних періодів. Тому дисертаційна робота Барбалат Олександри Володимирівни «Візантійсько-києворуські золотарські традиції у сучасному ювелірному мистецтві України», що чітко висвітлює, зокрема і аспекти ідентифікації України, як держави із тисячолітньою історією та культурою є

безперечно начасною, а особливо нині – коли наша країна виборює незалежність у війні з рф.

Варто також наголосити та погодитися з твердженням здобувачки, що представлена до захисту дисертація «є однією із перших вітчизняних фундаментальних праць», яка «визначає важливість звернення до традицій золотарства Візантії і Київської Русі з метою якісного оновлення розвитку сучасного ювелірного мистецтва України» (С. 20). Зокрема, «аналіз взаємозв'язку візантійсько-києворуських традицій із сучасним ювелірним мистецтвом України» – «дозволяє розкрити самотність художньо-образної системи, оновити техніко-технологічний розвиток, відкрити нові можливості, у тому числі і для презентації вітчизняного золотарства на світовому рівні» (С. 21) – всі ці аспекти вказують на гостроту актуальності та високу значимість висвітлення цієї проблематики.

2. Наукова новизна результатів дослідження пані Олександри Барбалат базується на комплексному аналізі низки важливих аспектів, що висвітлюють традиції візантійсько-києворуського золотарства та особливості їх рефлексій у сучасному ювелірному мистецтві України часів незалежності. Зокрема, в українському мистецтвознавстві вперше: доведено факт синтезу візантійсько-києворуських золотарських традицій у галузі формотворення, художньо-образних особливостей і техніко-технологічних прийомів виконання та доведено їх вплив на сучасне ювелірне мистецтво України часів незалежності; здійснено комплексну систематизацію модельного ряду києворуських колтів, з подальшим висвітленням джерел інспірацій, що сприяли процесу їх проектування і виробництва; розкрито систему застосування знакової символіки орнітоморфних, зооморфних і фітоморфних орнаментів, що фігурували у золотарстві Візантії і Київської Русі та їх рефлексію у сучасному ювелірному мистецтві України; висвітлено інформацію про специфіку застосування техніко-технологічних процесів формотворення в ювелірному мистецтві Візантії і Київської Русі та їх трансформацію у сучасному вітчизняному золотарстві; проаналізовано

трактування сакрального призначення форм і змісту у предметах візантійського, киеворуського та сучасного золотарства; окреслено принципи формування візантійсько-києворуської художньо-образної системи та її вплив на сучасне ювелірне мистецтво України; визначено методи і прийоми роботи візантійських і киеворуських ювелірів, які вплинули на розвиток окремих тенденцій сучасного українського золотарства; презентовано під однією обкладинкою близько 450 творів ювелірного мистецтва Візантії, Київської Русі і України часів незалежності, ґрунтовний аналіз яких дозволив довести факт впливу візантійсько-києворуського золотарства на розвиток сучасного ювелірного мистецтва України. Також уточнено: понятійно-категоріальний апарат візантійського, киеворуського і сучасного українського ювелірного мистецтва; типологію візантійсько-києворуського золотарства. Дисертанткою запропоновано: методику реставрації гарячої емалі на киеворуських виробах широкого вжитку із золотомістких мідних сплавів (на прикладі проведеного в рамках дослідження авторського експерименту); концепцію репрезентативної державної сувенірної продукції для офіційних візитів закордонних гостей із застосуванням золотарських традицій Київської Русі. Здобувачкою також задекларовано, що набуло подальшого розвитку: відродження візантійсько-києворуської художньо-образної системи і техніко-технологічних процесів формотворення у сучасному ювелірному мистецтві України; створення міжнародних арт-проектів для сучасної молоді з акцентом на традиції візантійсько-києворуського золотарства для популяризації мистецького надбання України у світі (С. 30–32).

3. Наукова обґрунтованість результатів дослідження, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Пропонована до захисту дисертаційна робота пані Олександри Барбалат є самостійним науковим дослідженням. Всі результати, задекларовані у цій науковій праці, отримані здобувачкою особисто. Висновки та положення наукової новизни сформульовані в дисертації також самостійно. Варто зазначити, що у межах цього дослідження проведено роботу науково-

дослідного проєкту «Золотий Гамаюн», метою якого є популяризація візантійсько-києворуських золотарських традицій у сучасному ювелірному мистецтві України, де авторкою та кураторкою є власне, пані Олександра Барбалат. Також, у контексті даного проєкту, впроваджено конкурс на кращий дизайн ювелірного виробу, засновано цикл міжнародних емальєрних пленерів для молоді, а також організовано низку міжнародних науково-практичних конференцій, що мають на меті відродження та популяризацію візантійсько-києворуських емальєрних традицій у світі. Зокрема, розроблено темарій та проведено міжнародний симпозіум художників сучасного ювелірного мистецтва Європи у межах головної ювелірної події 2019 року «Ювелір Експо Україна», присвячений впливу візантійських золотарських традицій на розвиток сучасного ювелірного мистецтва (С. 33).

Результати дисертаційного дослідження пані Олександри Барбалат відображені при розробці та впровадженні їх у навчальний процес Київського університету імені Бориса Грінченка робочих програм дисциплін напряму підготовки 6.020205. Зокрема, це стосується таких навчальних дисциплін, як: «Образотворче мистецтво», «Основи реставрації», «Ювелірні техніки» першого бакалаврського освітнього рівня спеціалізації «Ювелірне мистецтво». Окрім того, напрацювання за темою дисертації лягли в основу робочих програм навчальних дисциплін «Декоративно-прикладне мистецтво», «Художній метал», «Основи наукової реставрації творів декоративного мистецтва», «Теорія та історія реставрації творів мистецтв» для здобувачів спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» першого бакалаврського і другого магістерського освітніх рівнів освітніх програм 023.00.01 «Образотворче мистецтво», 023.00.03 «Декоративне мистецтво», «Декоративно-прикладне мистецтво» (С. 22).

4. Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності. Методологія дослідження ґрунтується на поєднанні міждисциплінарного підходу з принципами історизму та засадах системного підходу. У межах цих підходів

та принципів застосовано загальнонаукові та спеціальні методи. Зокрема, у роботі застосовано мистецтвознавчий, культурологічний та інші підходи. Крім того, для отримання обґрунтованого результату у дослідженні використано онтологічний аналіз і низку наукових методів. Серед них: історико-генетичний, історико-хронологічний, компаративний, історико-культурний, культуротворчий, крос-культурний, типологічний, іконографічний, іконологічний формально-стилістичний, презентаційний, зокрема методи мистецтвознавчого і художньо-композиційного аналізу.

У дисертаційній роботі поставлене наукове завдання виконано повністю, здобувачка повною мірою оволоділа методологією наукової діяльності. Зокрема, в процесі дослідження виконано низку завдань, а саме: розроблено власний методологічний інструментарій; досліджено передумови виникнення, розвитку і формування традицій візантійсько-києворуського золотарства і сучасного українського ювелірства; здійснено класифікацію золотарських виробів Візантії, Київської Русі та України часів незалежності за способами формотворення; унаочнено типологію форм творів візантійського, києворуського і сучасного золотарства відповідно до функціонального призначення виробів; уточнено понятійно-категоріальний апарат візантійсько-києворуського і сучасного золотарства; виконано аналіз джерел інспірацій, що заклали підґрунтя для формування іконографії ювелірних виробів Візантії IV–XV ст., Київської Русі XI – першої половини XIII ст., і віддзеркалились у творах українського ювелірного мистецтва кінця XX – початку XXI ст.; розкрито специфіку формування художньо-образної системи і стилістики творів візантійського і києворуського золотарства на основі історіографії і джерельної бази; окреслено ознаки і межі впливу золотарських традицій Візантії на золотарське мистецтво Київської Русі, здійснено аналіз синтезу різних ювелірних технік, технологій і матеріалів, застосованих у візантійсько-києворуській ювелірній справі; охарактеризовано особливості впливу традицій візантійсько-києворуського золотарства на формування сучасного ювелірного мистецтва України (С. 23).

5. Апробація результатів дослідження. Наукові результати дисертації висвітлені у 18 наукових публікаціях здобувачки, серед яких: 14 – одноосібні, 4 – у співавторстві: 5 – наукових статей (з них 2 у співавторстві), опубліковані у наукових фахових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України, 13 – публікацій (з них 2 у співавторстві), у яких додатково висвітлено результати дисертації.

Отже, наукові результати, викладені в дисертаційній роботі, повністю висвітлені у наукових публікаціях здобувача та відповідають вимогам п.8-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

6. Структура та обсяг дисертації обумовлені поставленою метою та завданнями дослідження. Основний текст роботи складається зі вступу, чотирьох розділів, одинадцяти підрозділів, висновків і додатків. Список використаних літературних джерел налічує 286 позицій з яких 133 іноземною мовою, основний текст дисертації з анотаціями складає 216 сторінок, обсяг додатків – 161 сторінку, загальний обсяг роботи – 405 сторінок (С. 34).

7. Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація виконана фаховою українською мовою, текстове подання матеріалу відповідає стилю науково-дослідної літератури. У **вступі** мета дисертації та її завдання сформульовані коректно, з урахуванням актуальності та новизни теми, на основі ґрунтовного вивчення історіографії питання та значної джерельної бази. Мета дисертаційної роботи Олександри Барбалат, що передбачає, — визначення специфіки візантійсько-києворуських золотарських традицій та виявлення їх рефлексій у сучасному українському ювелірному мистецтві є достатньо лаконічною та прагматичною. У своїй дисертації здобувачка спирається на теоретичні та методологічні принципи попередників, проте розвиває й уточнює низку питань, які досі вкрай мало висвітлені, здійснює дослідження обраної теми під особливим кутом історико-культурного фактажу та його

рефлексій на поступ сучасного українського ювелірного мистецтва, що робить дослідження особливо важливим та ґрунтовним для сучасного українського мистецтвознавства.

З актуальністю, ступенем вивчення проблеми та залученою джерельною базою безпосередньо пов'язана новизна дослідження та отримані результати. З-поміж визначених вимогами обов'язкових підрозділів у **вступі**, варто відзначити методологічну основу наукової роботи, яка будується на принципах історизму, системності, комплексного підходу до проблематики дослідження та введення до наукового обігу значної кількості фактажу щодо виявлення підґрунтя становлення художньо-образної системи, типологічного ряду, способів формотворення золотарства Візантії і Київської Русі та висвітлення впливу традицій ювелірної справи означених середньовічних держав на формування сучасного ювелірного мистецтва України.

Детальне ознайомлення з текстом дисертації «Візантійсько-києворуські золотарські традиції у сучасному ювелірному мистецтві України», дає підстави стверджувати, що **ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації** цілком відповідає нормативним документам та відтворюють зміст, структуру роботи, що сформульовані логічно, є аргументованими та змістовними. Основна частина дисертації Олександри Барбалат складається з чотирьох розділів, в яких послідовно висвітлено: теоретико-методологічні засади дослідження; візантійське золотарство; золотарство Київської Русі; візантійські та києворуські золотарські традиції у творчості сучасних художників-ювелірів України. Зокрема, проаналізовано історіографію та джерельну базу дослідження; сформовано методологію дослідження; виявлено історичні передумови появи та розвитку ювелірної справи Візантії; розглянуто типологічні групи ювелірних виробів Візантійської імперії та художньо-образну систему візантійського золотарства; висвітлено золотарські традиції Візантії у роботах києворуських ювелірів; проаналізовано типологічний ряд ювелірних виробів Київської Русі та художньо-образні особливості

києворуського золотарства; розглянуто рефлексії традицій візантійського та києворуського золотарства у сучасному ювелірному мистецтві України; проведено аналіз візантійсько-києворуських мистецьких технологій у сучасній ювелірній справі України.

У першому розділі дисертації здобувачка, аналізуючи аспекти історіографії та проблеми дослідження стверджує: «постала необхідність дослідити літературу, присвячену вивченню пам'яток ювелірного мистецтва Візантії, Київської Русі і України часів незалежності. Базисом проведення даного дослідження стала низка спеціалізованих наукових праць. Також вперше за історію незалежності нашої держави була виявлена необхідність зібрати під однією обкладинкою весь величезний масив пам'яток золотарської спадщини Візантії, Київської Русі і сучасної України, розпорошених сьогодні по світових колекціях» (С. 36), що є абсолютним аргументом та підставою для формування мети та низки завдань цієї наукової розвідки. Також здобувачка справедливо зазначає, що «для ґрунтового аналізу широкого діапазону розрізнених джерел, виявлено необхідність розробити спеціальну методологію дослідження, яка б включала розуміння загальної філософії християнства, що впливало на весь культурний контекст, зокрема художньо-образні засади виготовлення творів золотарства Візантії і Київської Русі» (С. 36). Зокрема, до аналізу історіографії авторкою залучено основні фахові праці відомих вітчизняних та зарубіжних учених, статті й розвідки що окреслюють чи дотичні до проблематики дослідження, які систематизовано й класифіковано та донедавна були малодоступними для вітчизняних мистецтвознавців. Значимою та репрезентативною є джерельна база дисертації, яку склали основні предмети золотарства Візантії, окремі ювелірні вироби Київської Русі, археологічні артефакти і твори декоративно-прикладного і образотворчого мистецтва дотичні до теми дослідження (С. 62). Дослідниця виявила та використала публікації українських та іноземних видань, інформацію різноманітної періодики, певною мірою опрацювала статистичні матеріали та фонди вітчизняних, а також зарубіжних музеїв.

Використана наукова література, широкий діапазон джерельної бази, грамотно сформований методологічний інструментарій – все це дало змогу дисертантці об'єктивно розкрити тему, надати дослідженню наукової правдивості та належної широти.

У другому розділі послідовно з'ясовуються: передумови появи та розвитку ювелірної справи Візантії, типологічні групи ювелірних виробів, які утворено, а також принципи побудови художньо-образної системи візантійського золотарства, де здобувачкою аргументовано зазначається, що «Візантійське золотарство стало тим «культурним полем», у межах якого розвивалося ювелірне мистецтво переважної більшості країн Середньовічної Європи, зокрема, Київської Руси» (С. 63). Також наголошується, що «візантійська цивілізація увібрала найкращі напрацювання античної Греції (XII ст. до н.е. – VI ст. н.е.), видатні досягнення єгипетських ювелірів Нового Царства (XV – XI ст. до н.е.), Птолемеївського (IV ст. н.е.) і Римського періодів (I ст. до н.е. – VII ст. н.е.) і Стародавнього Риму (VIII ст. до н.е. – V ст. н.е.) в галузі перегородчастої інкрустації, гарячого емальювання, ювелірного ажурного карбування і філіграні» (С. 63). Отже, дисертантка справедливо акцентує на історико-культурних особливостях та традиціях, що трансформувалися у візантійське золотарство та заклали основу для подальшого формування широкого діапазону типологічних груп ювелірних виробів з використанням потужного арсеналу мистецьких технік та технологій ювелірного мистецтва, а також специфіки художньо-образної основи, що характеризується здебільшого сакральним призначенням виробів. Також, пані Олександра Барбалат звертає особливу увагу, що «завдяки дослідженню функціонального призначення, художньо-образних особливостей і формотворчих процесів візантійського золотарства, стає очевидним той факт, що усі процеси художнього проектування та подальшого виготовлення ювелірних виробів сакрального змісту керувалися перш за все відомостями із Святого Письма» (С. 133), з чим не можна не погодитися.

У **третьому** розділі конструктивно висвітлюються аспекти золотарства Київської Русі (традиції, типологія, художньо-образні особливості), що як аргументовано стверджує пані Олександра Барбалат: «розвивалося під значним впливом ювелірних традицій першої християнської імперії – Візантії» (С. 134). Авторка дисертації наголошує, що «Культура Київської Русі є наслідком довготривалого процесу внутрішнього розвитку язичницького суспільства із зовнішнім впливом християнства Візантії, мистецька спадщина якої залишила тут значний відбиток на формуванні традицій в образотворчому та декоративно-прикладному мистецтві» (С. 134). Також здобувачка зазначає, що: «певне наслідування художньо-образних особливостей і техніко-технологічних способів формотворення окремих груп виробів – окладів для ікон і Євангелій, речей богослужбового культу, зокрема предметів для Євхаристії – дозволили отримати трансформовані форми, які зберігали семіотичні відсилки до оригінальних візантійських прообразів» (С. 136). Логічним та аргументованим твердженням дисертантки також є наступне: «Оскільки Русь знаходилась у процесі трансформації у християнський світ, ювеліри княжого Києва, що був одним із центрів розвитку золотарства, створювали переважно богослужбові предмети і вироби сакрального значення, система орнаментування яких була привезена із Візантії греками, одночасно із новими техніками і прийомами роботи» (С. 137). Зокрема, це визначення дає підстави вважати ювелірство Київської Русі важливою тогочасною соціокультурною складовою культурно-мистецьких процесів в контексті наслідування традицій образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Візантійської імперії, що безперечно була колискою світового християнства.

У **четвертому** розділі здобувачка висвітлює чинники, які у тому чи іншому сенсі заклали основу для формування сучасного ювелірного мистецтва України. Зокрема, як стверджує дисертантка «Історично склалося, що з XIV по XVII ст. ювелірне мистецтво на українських землях розвивалося у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої, при цьому,

віддзеркалилось у творах золотарства Гетьманщини (1648 – 1764). Надалі воно формувалося протягом XVII – XIX ст. в складі Австро-Угорської та Російської імперій. Згодом, продовжувало існувати за часів Української Народної Республіки і СРСР до моменту свого пробудження, яке відбулося майже одночасно із проголошенням незалежності України 1991 року і триває донині» (С. 173). Отже, здобувачкою певною мірою окреслено історичні етапи розвитку українського ювелірного мистецтва – від творчості майстрів періоду давньої Русі до діяльності художників-ювелірів нинішнього часу, де проаналізовано низку чинників еволюції ювелірного мистецтва на теренах сучасної України, і як справедливо зауважує авторка, – «процес наслідування сучасними майстрами золотарських традицій предків неодмінно важливий для створення нових концептуальних колекцій з метою представлення їх на світовій арені ювелірного мистецтва» (С. 173). Також пані Олександра Барбалат аргументовано стверджує та доводить, що «рефлексія візантійсько-києворуських золотарських традицій у вітчизняній ювелірній справі XXI ст., є необхідною складовою для роботи концепції репрезентативної державної сувенірної продукції призначеної для офіційних візитів закордонних гостей, написання й оновлення навчальних програм у вищих спеціалізованих закладів освіти України». Дисертантка акцентує: «Дане звернення – своєрідний «ключ» до національної самобутності, що визначає наше місце у Європі і світі» (С. 174), з чим не має підстав не погодитися.

Висновки дисертації є глибоко аналітичними, повною мірою підсумовують дослідження та не викликають заперечень.

Додатки у вигляді широкого та виразного ілюстративного ряду, таблиць класифікації ювелірного мистецтва за темою дослідження, а також глосарію – якісно доповнюють текстову частину та сприяють глибшому висвітленню проблематики дослідження.

8. Дотримання академічної доброчесності у дисертації та наукових публікаціях. Відсутність (наявність) академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації.

На підставі вивчення тексту дисертації і наукових публікацій, результатів автоматизованої перевірки на наявність текстових збігів за допомогою спеціалізованого програмного засобу «Unichesk», (довідка від 08.03.2023 року) та їх експертної оцінки, встановлено, що фактів фальсифікації та фабрикації у дисертації Олександри Барбалат та наукових публікаціях, в яких висвітлено наукові результати дисертації, не виявлено.

Отже, дисертація та наукові публікації, в яких висвітлено наукові результати дисертації, Олександри Володимирівни Барбалат є оригінальними, у них відсутні академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація, самоплагіат.

9. Дискусійні положення та зауваження по дисертації.

1. Варто зазначити, що текст дослідження виділяється значимою історико-культурною джерельною базою, проте на нашу думку варто було б використати зіставлення компаративістичного характеру виробів візантійсько-києворуського золотарства з іншими творами образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва (живопис, камінь, скло, кераміка, дерево, кістка, текстиль тощо) того часу, де б можна було прослідкувати взаємовпливи художньо-образної системи, конструкції виробів, техніко-технологічної основи тощо.

2. Вважаємо, що доцільно більш виразисто висвітлити теоретично-практичні аспекти щодо визначення трансформації та присутності візантійсько-києворуських традицій у творах сучасних українських художників-ювелірів, а саме – якості, що віддзеркалюють сутність художньо-образної системи (архетип, характерні мотиви, орнаментальні елементи, символи, знаки, композиційна схема, стилізація тощо), а також специфіку архітектоніки формотворчих процесів в діяльності митців, що згадуються у дослідженні.

3. Також вбачаємо, що дослідження було б якісно доповненим, якби здобувачка у додатках уклала каталог представників сучасного українського ювелірного мистецтва, чия творчість в тій чи іншій мірі є рефлексіями на візантійсько-києворуські золотарські традиції, про яких йдеться у тексті

дисертації та інших (художників, дизайнерів, фахівців різних кваліфікацій ювелірних підприємств тощо).

Вважаємо, що висловлені зауваження не є визначальними і не зменшують загальну наукову новизну та практичну значимість результатів і не впливають на позитивну оцінку дисертаційної роботи. Висока якість проведеного дослідження після деякого доопрацювання дозволяє дисертаційну роботу рекомендувати видати у вигляді монографії.

10. Загальний висновок про рівень набуття здобувачем теоретичних знань, відповідних умінь, навичок та компетентностей.

Дисертантка на високому рівні оволоділа методологією наукової діяльності, набула теоретичних знань, відповідних умінь та навичок, вільно володіє матеріалом. Зміст дисертації відповідає галузі знань 02 Культура і мистецтво, спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація.

11. Загальна оцінка дисертації і наукових публікацій щодо їхнього наукового рівня з урахуванням дотримання академічної доброчесності та щодо відповідності вимогам.

На підставі вивчення тексту дисертації і наукових публікацій, результатів автоматизованої перевірки на плагіат та їх експертної оцінки, встановлено, що дисертація і наукові публікації виконані самостійно, не містять академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації, самоплагіату. Усі використані здобувачкою у тексті дисертації свої наукові праці без посилання на ці праці були попередньо опубліковані з метою висвітлення в них основних наукових результатів дисертації та вказані в анотації дисертації. Дисертація Барбалат Олександри Володимирівни та наукові публікації, в яких висвітлено наукові результати дисертації, виконано на високому науковому рівні з дотриманням академічної доброчесності.

Дисертація Барбалат Олександри Володимирівни «Візантійсько-києворуські золотарські традиції у сучасному ювелірному мистецтві України» є актуальним, змістовним дослідженням, відповідає паспорту спеціальності

023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво та реставрація та вимогам п. 6-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 №44 (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 №40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», затвердженого Міністерством юстиції України 03.02.2017 за №155/30023, а її авторка Барбалат Олександра Володимирівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 02 Культура і мистецтво зі спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація.

Офіційний опонент –
кандидат мистецтвознавства,
старший викладач
Кам'янець-Подільського
національного університету
імені Івана Огієнка

С. Луць

Сергій ЛУЦЬ

